

tidligere omtalte Sted, hvor der antagelig maa være Tilløb af varmere Vand, og her saa jeg 15 og 16 Januar henholdsvis 62 og 87 Hættemaager, næsten alle gamle Fugle i Vinterdragt. De var nu blevne mindre kræsne og slog begærlig ned efter Franskbrød, som blev kastet ud til dem; Folk fodrede dem meget flittigt, men Følgen var, at Vandet, som vistnok den Gang endnu lejlighedsvis brugtes til Drikkevand, blev forurennet af alle de mange forskellige Stoffer, som Folk brugte til Maagefoder. En Morgen, da jeg kom derud, var Vaagen fuldstændig tom, og jeg fik den Besked, at Vandvæsenet havde ladet Fuglene forjage derfra; de trak saa ind til Ørstedsparken, hvor der allerede i Forvejen opholdt sig nogle.

Saaledes var Begyndelsen til Hættemaagernes Indvandring i København. Forholdene i de senere Aar kender jeg kun fra, hvad jeg lejlighedsvis har set, naar jeg nu og da om Vinteren er kommen ind til Byen. Antallet af Maager er øjensynlig vokset næsten fra Aar til Aar, og stedse flere Dele af Byen er erobrede af dem. Forhaabentlig finder en Gang hele dette mærkelige Af-snit af Fuglelivet i København sin Historieskriver; min Hensigt har blot været at drage frem og bevare for Glemsel Oprindelsen til Hættemaagernes Indvandring i Hovedstaden.

TRÆK AF HEJRENS LIV.

AF

SYLVESTER SAXTORPH.

Jeg har i en tidligere Meddelelse her i Tidsskriftet nævnet Hejrekolonien i St. Lyngbyskov ved Arresø, og det kan maaske have Interesse for Læserne at høre lidt nærmere om Hejrens »daglige Liv«, saaledes som det stille og roligt leves i en lille dansk Koloni.

Noget mere pudsigt og grimt end en nyfødt Hejreunge kendes næppe. Af Størrelse er Ungen lidt mindre end en Stær, den er udstyret med en vældig Vom, der ofte er saa stor, at Ungerne kun kan holde Ligevægten i Reden ved at støtte hinanden (lægger man en enkelt for sig selv, triller den uhjælpelig om). For at gøre Skabningen end mere komisk er Ben, Hals og Næb i Forhold større hos Ungen end hos den voksne. Paa Legemet

findes lange, traadagtige Dun, der kun sidder klatvis rundt paa Kroppen, men ganske betegnende er de længste Dun anbragt paa Hoved og Nakke. Ungen har disse Dun saa snart den kommer ud af Ægget. Et Eksempel udtaget af Æg 15 April 1908 viser tydeligt Dunklædningen, særlig er hos denne Dunene fremtrædende paa Hals og Ryg; enkelte af Traadene er endog ca. 50 mm. lange, vist ret enestaaende hos en ikke født Fugleunge. Deres Stilling i Ægget er ogsaa ret interessant; naturligvis ligger Ungen i den sædvanlige sammenkrøbne Stilling, men Halsens Bøjning viser allerede her tydelig det Sted, hvor Halsen særlig bøjes, naar S-Stillingen under Flugten indtages hos den voksne. I det hele er Ungen betydelig udviklet, Næbbet er alt hos den nyfødte ret stærkt, og Knoglerne er ejheller saa bløde, som Tilfældet i Almindelighed er hos spæde Dyr. Farverne er hos den nyfødte i høj Grad udviskede, alle Dunene er graa med lidt vandblaat Anstrøg, Benene nærmer sig mere det grønne, Næbbet er gulligt og Øjnene vandblaagraa; men der er ingen skarpe Skelnemærker i Farverne, de løber alle over i hinanden. Tidspunktet for Ungernes Udkryben af Ægget er vanskelig nøjagtigt at opgive, dog synes Normaltiden at være Midten af April.

Den 16 April 1905 fandt jeg i en Rede 5 Unger og 1 Æg, men mærkeligt nok var den største af Ungerne ca. 8—10 Dage gammel og havde da allerede Størrelse som en lille Due. En Støtte for min tidligere Angivelse om Ungernes tidlige Udvikling er, at de ældste af Kuldet var i Stand til at rejse sig helt op i Reden, da jeg viste mig ved Redekanten. Ægget, der laa tilbage, var ikke fordærvet, Ungen bankede stærkt i det. Men samme Dag fandt jeg helt friske Æg i en anden Rede; i en tredie Rede var Æggene stærkt rugede. Den 15 April 1908 var der i en Rede 3 Unger og 2 Æg, begge Æggene var ituhakkede, og Ungerne var ved at krybe ud; samtidig med disse var der i nogle Reder ret store Unger, hvad jeg let erfarede af de hæse gaaseagtige Skrig, der lød fra dem, naar de gamle kom med Føden; men i en anden Rede var der ogsaa helt friske Æg. Ungerne vokser hurtigt, deres Pippet gaar over til de gaaseagtige Skrig, og der bliver paa én Gang dobbelt Liv i Kolonien. Fra Rederne lyder stadige Skrig dels fra de gamle, der kommer med Føde, og dels fra alle de umættelige Unger. Omtrent en Maaned efter Udkrybningen af Ægget faar Ungen et nogenlunde voksent Udseende.

Jeg vil sent glemme det Indtryk, jeg fik af saadanne halv-voksne Hejreunger, da jeg 28 Maj 1908 besteg en Hejrerede. Omkring Reden var meget stille, og jeg ventede at finde den tom og tænkte alt paa at vende om, da jeg var naaet Halvvejen, men fortsatte dog og naaede omsider ogsaa Reden, som var beliggende paa meget tynde Grene, der stadig svajede for Vinden; for at komme til at se ned i Reden, var jeg nødt til med et raskt Sæt at gribe en Gren over Reden og se at komme op paa den. I samme Øjeblik jeg gjorde den Bevægelse, »fløj« som skudt ud af en Kanon tre næsten voksne Unger op, strittende med de lange Ben, baskende med Vingerne, og med oprejst Top og gnistrende Øjne modtog de den uvelkomne Gæst; men trods al deres Kækhed saa de dog overraskede ud.

Hejrerne kommer under nogenlunde gunstigt Vejr allerede i Midten af Februar til Kolonien, under en Senvinter som i Aar kommer de dog en Del senere; 28 Februar var de endnu ikke kommet hertil, hvorimod den i Følge Meddelelse til mig 14 Februar og følgende Dage blev set ved Odense. Den forlader os først sent igen i Efteraaret, i Oktober og Begyndelsen af November; dog forlades Kolonien oftest noget før, og Beboerne spredes da ud over Omegnens Enge og Søer. De yngler som oftest i Kolonier, dog kan de ogsaa træffes enkeltvis ynglende; f. Eks. har for en Del Aar siden et enkelt Par ynglet i en Have ved en Herregaard her i Nærheden; Reden var i Toppen af et mægtigt Grantræ. Ved Sønder sø skal efter Sigende ogsaa yngle nogle enkelte spredte Par. Der er en Del, der taler for, at de ikke bliver yngledygtige i det første Aar; dette grunder jeg paa den Kendsgerning, at man ser mange »Løsgængere« i Yngletiden færdes meget langt fra Kolonien; det er jo dog temmelig usandsynligt, at de gamle skulde flyve over 2 Mil efter Føde, naar de har en udmærket Sø og Mose lige ved Kolonien. I den Afstand har jeg ofte set nogle i et stort Mosedrag, og jeg ved med Bestemthed, at der ikke yngler nogle nærmere ved de Moser end i Kolonien ved Arresø.

Straks Hejrerne ankommer, tænker de paa Ordning af Rederne — jeg siger med Vilje »Ordning«, thi egentlig Bygning er der sjældent Tale om. I de allerfleste Tilfælde benyttes gamle Reder, der blot udbedres lidt, forsynes med frisk Underlag af grønne Grangrene og saa er færdige. Men da vor Koloni vokser, maa jo enkelte umage sig med at bygge Reder; disse er da ogsaa

saa daarlige og smaa, at det er en Gaade, at de kan bære en hel Hejrefamilie endsige modstaa Vinterstorme; de nye Reder er ofte tilsyneladende ikke større end gode Kragereder (det gaar da ogsaa ud over Ungerne, naar de vokser til og ikke alle kan faa Plads i Reden). Men de Reder, der har været benyttet i mange Aar, er naturligvis meget store; med mange Aar forstaas her kun fra 1905, da Hejrene maatte vige deres gamle Plads for nogle Raager. De bygger Rederne paa de aller tyndeste Grene, de kan finde, og som Følge deraf ogsaa saa højt oppe som muligt; de findes næsten altid i Løvtræer, jeg selv har kun fundet én Rede i en Gran. Kjærbølling angiver kun Bøg og Elm som deres Yngletræer; jeg kan dertil føje Egetræ, idet de i vor Koloni nu kun findes i Egetræer. Selve Kolonien fortjener lidt nærmere Omtale. Har man læst Brehms livfulde Skildringer af Hejrekolonier, med deres larmende og skrigende Liv, maa jeg tilstaa, at venter man sig sligt i en dansk Koloni, bliver man højlig skuffet. Jeg ved ikke, om Tilfældet i St. Lyngbyskov skulde være særlig mærkeligt; men der er ikke Gnist af »larmende Koloniliv«, som findes i Udlandet. Her er meget fredeligt, og jeg har ikke set mere end 3 Reder i et Træ. Træerne gør heller ikke noget ødelagt Indtryk; vel er Grenene i Nærheden af en Rede »overkalkede«, og en stor rund Skarnplet findes ogsaa neden for hver Rede, men ellers staar Redetræerne friske nok og er om Sommeren saa løvrige, at de næsten skjuler Rederne. Skrigen hører man heller ikke meget til, kun naar en Fugl flyver til eller fra Reden giver den et hæst Kvæk fra sig. I Tiden, hvor Ungerne bliver madede, er der naturligvis lidt livligere, men de gamle flyver altid stille omkring; der er jo i Reglen nogle, der kredser oppe over Trætoppene, men man hører dem aldrig skrike.

Det interessante Tidspunkt at komme til en Hejrekoloni er sikkert, naar der er store Unger i Rederne, helst lige naar de er ved at flyve fra Reden; de gaar da ofte ud af denne og staar paa de nærmeste Grene, her modtager de saa Føde af de gamle, der ikke sætter sig ned, men holder sig svævende et Øjeblik foran Ungerne, af hvilke saa én faar sin Ration — de andre Søsken kan baske og skrike, saa meget de vil, de maa smukt vente til næste Gang. Der er et Tidspunkt i Ungernes Liv — naar de bliver for store til at kunne være i den lille Rede —, der er meget kritisk, da gaar mangan en haabefuld Hejresøn eller -datter »neden om«: et Puf ud over Redekanten og et Liv

er udslukt. Det er paafaldende, saa mange døde Unger der til Tider findes under Rederne; det hænder ofte, naar der har været Jagt om Efteraaret, og der er skudt en Del Hejrer, at de da ikke falder ned, men bliver hængende oppe ved Reden; det generer om Foraaret dog ikke de gamle i at indrette sig det hyggeligt i Reden, selv om dette vindtørre Skelet kun hænger faa Alen derfra.

Føden er jo Hejrernes Samvittighedsspørgsmaal; thi at de er skadelige, kan desværre næppe nægtes — der maa jo i Søer og Moser nær ved en Koloni forsvinde en Masse Fisk. Nu er det her saa heldigt, at det ikke i den store Arresøs Fiskebestand kan mærkes synderligt, om der daglig tages en Del Fisk; men andre Steder kan de nok være til Plage. Dog maa jeg tilstaa, at jeg har faaet en lille Mistanke om, at de ikke er saa forfærdelige Røvere endda; Brehm fortæller ganske vist, at de ogsaa tager Unger og Æg fra Wade- og Svømmefugles Reder; mon der haves Eksempler paa det? Denne min Mistanke blev vakt, da jeg en Dag saa, hvad en Hejremave indeholdt; der fandtes ganske vist en Karudse, fuldstændig hel og 4 Tommer lang; man skulde tro, at det havde været en drøj Bid at faa ned, men den var imidlertid ikke det vigtigste, desuden var der 2 af de store Vandkalve og siger og skriver 72 Rygsvømmere. Hvis der findes Indhold i samme Forhold i mange Hejremaver, vil det jo kunne betvivles, om de er saa skadelige endda; men én Hejremave siger selvfølgelig ingen Ting. Fisk udgør vel deres Hovedføde, og jeg har mange Gange set de gamle bringe forskellige Fisk til Ungerne i Reden; der findes heller ikke faa Fiskeskeletter under Rederne. Hejrernes mærkelige Skik, at »vaske« alt, før de sluger det, er jo vel kendt.

Er der mange Dyr, der har Hejren til Fjende, saa har Hejren rigtignok til Gengæld selv mange Fjender, og den værste af alle er jo Mennesket, der forfølger den af alle Kræfter. Et Efteraar blev der paa én Dag skudt 33 Stykker i den herværende Koloni, men deres Antal forringes dog ikke. Det er jo til deres Fordel, at de er saa sky, saa det næsten er umuligt at skyde dem andre Steder end ved Rederne, og da Rederne som oftest er i Statskov, bliver der saa nogenlunde holdt Haand over dem. En ikke just Fjende, men dog stor Plageaand har Hejrerne i Krager og Raager; de fredelige Hejrer afskyr de andres skrigende og larmende Liv og flygter helst for dem. Jeg har ofte set en Flok Raager skrigende pine og plage en stakkels Hejre ved i lang Tid

at forfølge den, og Hejren — saa skikkelig som den er — vil ikke gøre dem noget, men flygter bort fra dem.

Hejrerne er særdeles tidligt paa Gled med deres Æglægning. Jeg har allerede omtalt, hvor tidligt de begynder paa Redernes Udbedring, og snart efter lægger de da Æg; disse er ikke store i Forhold til Fuglens Størrelse, Gennemsnitsmaalet for en Del Æg er 57×40 mm., men Farven kan variere en ikke ringe Del. Jeg har en enkelt Gang fundet næsten helt hvide Æg (det maa dog bemærkes, at Farven afbleges meget, efterhaanden som Rugningen skrider fremad); den normale Farve er lys blaagrøn, ofte kan den dog være smuk lyseblaa; til Tider er Æggene ogsaa lidt graalige. Ifølge mine Iagttagelser begynder de at ruge, saa snart første Æg er lagt. Af mine Redeundersøgelser fremgaar, at Æglægningen tager sin Begyndelse allerede omkring 20 Marts, dog lægges ikke alle Æg saa tidligt, nogle enkelte først i Midten af April. Antallet af Æg er normalt 4—5, dog kan der findes 6 (den tidligere nævnte Rede 16 April 1905); men der flyver vistnok aldrig 6 Unger fra Reden. Jeg har da aldrig set saa mange flyvefærdige i Rederne, og det er ogsaa utænkeligt, at der kan være Plads til saa mange i de fleste Reder.

KUNSTIG REDEPLADS FOR TRÆLØBEREN (CERTHIA FAMILIARIS).

AF

M. KLINGE.

Træløberens Forekomst i de af Randersegnens Skove, jeg jævnligt besøger, har vist sig meget variabel, og efter de Erfaringer, jeg har gjort, er Antallet af ynglende Par i væsentlig Grad afhængigt af passende Redeplads. Den bygger som bekendt sin Rede i Træspalter, oftest i forvredne Træer, under løsnet Bark ell. lign., benytter altsaa saadanne Træer, som let i Løbet af en Vinter undergaar Forandring. Særlig saa jeg dette i Aaret 1903, da et Træløberpar næsten ikke var til at finde, medens jeg i Aarene forud havde truffet den ret almindeligt. Næsten alle de gamle Redepladser viste sig da at være forsvundne, idet Julestormen i 1902 havde været særlig haard ved de gamle og skrøbelige Træer; enten var de væltede eller Træspalterne var blevne